

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

5. Ex tristitia de pereuntibus, suppliciis, & ira rationes reliquæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

preparationem Dei ad gaudium de cuiusvis peccatoris, etiam reprobi conuersione per antecedentem illam feriam ac vehementem voluntatem salutis omnium, etiam reproborum, parabolis illis explicari docent: Secundo, cum Dei curam, & anxietatem, querendi, & conuertendi ad se peccatores, gaudiumque de cuiusvis conuersione quauis, eis parabolis significetur, & quandoque, ac non semel, reprobi in hac vita verè conuertantur: verum gaudium de eorum conuersione ex illa salutis, & conuersionis eorum antecedente Dei voluntate, & cura oriundum, etiam respectu illorum, aduitti in Deo debet: ne simulatum, & fictum aliquid tantum, in Patris Symphonia, conuiuii, & quæstis vicinarum congratulationibus mulieris contineri dicamus.

CERTAMEN V.

*Ex tristitia de pereuntibus, suppliciis,
& ira rationes reliqua.*

1. **E**T quamquam de perditis ad se, ad Deumque non redeuntibus per penitentiam, ac præsertim non rediitis finaliter reprobis ob finalem eorum impenitentiam, gaudium Dei de eorum reditu & salute non fit: est autem Dei de eorum impenitentia vehemens tristitia, & dolor quatenus hæc summa eius sollicitas patitur; quod & gaudium illum vehementer, de eorum conuersione conuincit: & insuper, quatenus de se est, ipsorum conuersionem, & salutem vehementer Deum velle, ac desiderare. Primum patet: Nam quod absens tristitiam generat, præsens, atque possessum eadem mensura gaudium parit. Secundum autem obcurus non est: ex Augustin. 14. de Ciuit. cap. 7. & 9. amorem eius, quod deficit, causam tristitiae omnis esse ait: quod, & docet S. Thom. 1. 2. question. 36. art. 3. ubi obinde concupiscentiam doloris, & tristitia causam esse (si nimirum de malo proprio fit) merito concludit, Philosophis, ac Theologis assentientibus quod enim id quod, vel alicui vel nobis non optamus deficiat, nullatenus, vel tristamur, vel dolemus: quod autem Augustinus de natura boni cap. 20. dicat, *dolorem in animo facit voluntas resistens, potestati maiori.* De potestate maiore, non solum natura sua, quæ respectu voluntatis diuinæ esse nequit sed, & secundum quid, siue ex subiectione voluntaria Dei, & dependentia ab alterius voluntate, quoad effectus voliti affectionem, vt diximus salutem nostram Deum velle obtinere, intelligi etiam debet: quod autem Deus de peccatis, impenitentia, & peccatorum perditione doleat, & quantum natura sua patitur tristetur vehementer constat ex odio quod in peccata habet, vehementique de illis displicentia: id enim solum tristitia & dolor Dei est, ac præterea nihil Psalm. 44. *Dilexisti iniquitatem, & odisti iniquitatem, Sap. 14. Similiter autem odio est Deo impius, & impietas eius.* Iudith. 5. *Deus illorum odit iniquitatem, & saepe: omnem viam iniquam odio habui, quem dolorem, & tristitiam affectus sui de peccatis, ad peccatorum perditionem zeli nomine, quem de sponse adulterio sponsus concepit, saepe Deus explicuit de quo innumera in terminis extant scripturæ testimonia: & plura etiam æquiualeuter, quoties peccatoribus, ac populo suo, cum idololatriæ, tum aliorum delictorum feditatem, & turpitudinem, adulterij, & fornicationis nominibus exprobrat.*

2. Verum tristitia, vel synonyma voce, saepe Deus de nostris peccatis, & perditio ne suum hunc affectum explicuit Ezech. 20. *& in omnibus istis contristatus me* Isaie. 7. *quia molestus estis & Deo meo:* cap. 43. *seruire me fecisti in peccatis tuis, & præbisti mihi laborem iniquitatis tuis.* Malach. 2. *laborare fecistis Dominum in sermionibus vestris.* Isa. 1. *laboravi sustinens: Zacharie 11. Contrasta est anima mea in eis Iudic. 10. Deus doluit super miseris eorum.* Ad Ephes. 4. *Nolite contristare Spiritum sanctum Dei.* Ad quæ loca Patres, & reliqui interpretes

nostro huic argumento, vel fauent, vel expresse concordant: videndi præsertim Hieronym. Ambros. & Augustin. de Genesi ad lit. lib. 4. cap. 9. Machar. Senior. Ezech. homil. 27. autem med. Benedictus Prologo ad suam regiam, in cuius commentario Smaragdus hunc Dei dolorem, & tristitiam de nostris peccatis & miseris Deum incarnatus variis externis signis demonstrasse ait: vt, cum aliquibus peccata exprobrat. Matth. 11. *Peccata contra me: ubi ad rem satis Hieronym. Euthym. & Chrysostomus Homil. 38. & homil. 60. sub initium ad id Mat. 18. Peccato mundo à scandalis viti hac: beneuolentiam quæque suam erga illos, & elementia magnitudinem ostendit quia, vel contradicentes desit: consonat gloss. ad Luc. 10. affectus Dei explicatione simili, ubi & Beda & ad Mat. 7. Abulen. question. 46. post med. verum non vocibus solum animi dolorem, tristitiam, ac fletum significandis, sed fuis etiam super eodem genitricis, imò & lachrymis non semel Dominus demonstrat. Matth. 15. & Marci. 7. peccatorem quemuis in fletu sanatur, suscipiens in eum ingenuit. Marci 8. & gemiscens Spiritus ait: quid generatio ista seipsum querit? Ad quæ Hugo Vochorin. de voluntate Christi laudatur S. Bonavent. in 1. d. 48. art. 2. question. 2. corp. med. per compassionem in malo suspirabat. Luc. 19. *videns ciuitatem fletit super illam:* & Marci 3. *& contristatus* (græca condolens) *super cecitate cordis eorum.* Nec præstat gemitus, & lachrymas hæc voluntatis humane Christi, qui eas fundebat, quia homo, de omnium salute, non autem similibus diuinæ argumenta esse: diximus enim supra in salutis nostre præsertim negotio humanam Christi voluntatem, & affectum diuinis suis, eandem omnino fuisse conformem: maxime cum, vt supra ex scriptura ostendimus, ex diuino de salute nostro desiderio, & voluntate vehemente, & humanitatem induerit, & tot, pro nobis liberandis, mala suscipere, patique decreuerit: vt euidenti argumento sit à Deo susceptam humanitatem fuisse, vt ea, tanquam Organum, & instrumentum, signa doloris, ac tristitiæ de nostra perditione, quæ diuinitate sola non poterat, exhibere: suamque ex eis de salute nostra antecedentem, & quantum ex parte sua est, vehementem voluntatem facit sensibiliorem.*

3. Atque ea plane est Patrum sententia Cyrilli Alexandr. apud Caten. S. Thom. ad eum Lucæ locum citati: *Miseretur enim eorum Christus, qui omnes homines vult saluari* (iuxta Pauli locum, qui de diuinæ voluntate expressus vidimus est) *quod nobis non parisset, nisi per aliquid humanum fieret euidens, esset enim lachryma sum signa tristitiæ: consonat Hieron. ad Mich. 7. init. & ad Ephes. 4. fine & Chrysostom. Homil. 65. in Ioann. sub fin. ex eo loco Ioann. 1. ita dicebat, Huius autem dicit scriptura, vt nostra causa deseri nos, & vni ipsis perditionis nostre auctores esse demonstraret. Deum autem non modo nos non derelinquere vult: sed, quoniam inuitus punit: Christus, cum peritura esset Hierusalem, etiam lachrymans est: quod nos in amicis facimus, &c. Ioann. item Lazaro mortuo, peccatorum omnium Typo, lachrymans ad eius monumentum Dominus quanto magis, & fletu cuiusvis perdit dolet cunctum Patrum & interpretum communi consensu significauit: lachrymans est Iesus: vnde illico addidit Iudæi argumento, quod persequimur inuoluerit: aut quomodo amabat eum. Nemo enim dolere, tristitiamque fieri verè, ac sine ficta simulatione potest de alicuius interitu, ac perditione, cui non ex animo salutem, & incolunitatem optabat. Apertissime igitur ad eum locum tract. 49. in Ioann. August. huic Iudæorum illationi subscribens, aliori nihilominus sensu, ad rem nostram scripsit: quid est amabat? Non vni ex ore inquit, sed patetores ad penitentiam: cuius sententia & Patrum communi, recte quidem annuit Faustus Episcopus Galliar. cui non recto animo illam pro Scimpelagianis induceret. Ita de grat. & lib. arb. c. 19. Illud Ioan. 19. dixit: si Dominum perieris salutis intercluserat adiutum: ergo falsum illorum deservit exitium: si autem eorum perditionem vult, & non nescitum est) magis perdolet, non voluntatem suam demini, sed consensum hominis voluntati suæ deservit: stravit quid mirum, si hominis lachrymas fundat magis sanguinem profusus?*

4. Aug.

4. Attingit obiter aliud pro nostra, & Patrum conclusionem argumentum Chrysostomus proximè recitatur ex coactione nostris sceleribus; quia cum ad peccatorum supplicia venire dixit inuitum; & ad iram in peccatores: id enim euincit voluntatem, quatenus ex ipso est, autecedentem salutis, & incolunitatis nostræ in Deo esse sciamus, ac vehementem; contra cuius inclinationem, & impetum vis, & coactio nostris sceleribus fiat, ut nobis irascatur, nolque, vel iustitia exigat, puniat: cum enim voluntas quævis ad hunc, vel illum affectum de hoc, vel de opposito obiecto concipiendum indifferens est, neque antea ad hoc potius, quam oppositum propensa, nullam in alterutrum prosecutione vim sine violentiæ, aut coactionis vim pari potest. Adverte tamen in Deo iram proprie non esse, cum enim ira proprie sit appetitus reddendi dolorem vicissim, vel cruciandi eum qui nos cruciat, doloremque proprium iuxta Aristotelem 1. de anima cap. 1. text. 16. & Nemesium 4. Philof. cap. 13. seu lib. de animæ facultatibus cap. 11. sine ac Philolophos reliquos: Deique proprii doloris, & cruciatu incapax sit, & propiæ iræ incapax erit: ita ergo solum ira, sicut, & tristitia, quam supponit, admitteri in Deo potest: nimirum pro displicentia vehementi, & odio mali alicuius obiecti, vel naturæ suæ (ut peccatum) vel ex voluntate præconcepæ de opposito Deo inuili ac infensi: & sanè, et si Laetantius firmianus, adeo rigide contra Stoicos inuictus, iram Dei propriam in peccata, & impios asseruisse à nonnullis indicetur lib. de ira Dei; hoc tamen solum quod diximus contendit; tum, quia id satis ad repellendos Stoicos erat: tum, quia nil aliud contendit e è toto libri contrariū patet. Maxime cap. 5. 14. 15. & 17. cuius sine ira à se in Deo asserit hanc definitionem posuit: *est motus animi ad coercenda peccata insurgentia*. Hæc dixerim, ut obiter eam quæstionem (quantum facti est) de ira Dei abolerem: sicuti & supra de doloris, & tristitiæ affectibus absolui. Nullus enim ex eis proprie in Deo admitti debet, cæterum Deum eo modo, quo potest, in peccatis, adhuc de se, atque suapte ingenio, & natura prorsus irasci; imò vero contra genium potius, & præconcepam ex sese illorum amorem, & salutaris eorum antecedentem voluntatem, sed peccatorum ab eis admissorum occasione, testatur illud Psalm. 26. *quoniam ira in indignatione eius; & ira in voluntate eius iuxta datam supra Basilii magni expositionem certam*. 2. numero 10. Quo autem pacto, etiam dum Deus peccatoribus in hac vita constituitur irascitur, plus multo misericordiae & antecedentis illius lux de ipsorum salute voluntatis, quam ira, ad quam eorum sceleribus prouocatur, exerceat, inferas ostendimus.

5. Nunc autem Deum ad supplicia, & peccatorum vindictam præsertim postremam venire, præter Chrysostomum testimonia postrema aliis Scripturæ & Patrum testimoniis ostendamus. Ierem. 5. *Super quo propitius vis esse potero: Filij tui dereliquerunt me, quasi eorum sceleribus beneficia eius voluntas vincita, & inuita teneatur*. Threnor. 3. *Non enim humilantur ex corde suo, & abiciunt filios hominum*. Ad quæ Ioann. Maior in 2. d. 37. quæstion. 1. sub fin. quasi diceret: quodammodo inuitæ, & ex inpositione solum hoc facit, ut peccata puniat: Apollol. Princeps. Petrus apud Clem. Rom. 5. *Reco-gant post med. Interdum contra bonitatem conditoris fatigata sceleribus impiorum vincuntur elementa, & inde est, quod, aut terra fructus corrumpitur: &c. quæ sic optime exponit Cræterus libi. Contra bonitatem Dei: id est permittente Deo, quamuis nollet punire; sed in humanum genus mallet semper beneficium esse*. Nazian. orat. in plas. grand. post med. *Haud dubiè missa facia ira quæ ipsius naturæ aduersatur, misericordiam, quæ ipsi naturæ in se amplectitur*. Ad illam enim à nobis ut pertrahitur, ad hanc suapte natura fertur: cum igitur non, nisi contra, perueniat: quid asseri potest, quin natura sua potestate reus indulgentem se nobis præbuitur sit: modo non motus nostri m'oret, iustique Patris visceribus vitam præstacamus. August. præfation. in Psalm. 51. colum. 2. *Sicut: tanquam dati essent illi in manus suas, qui manibus, & verbis acceperunt mortem: & figurata est in Saule ipsa mors*. Bernard. item. 5. in natali Domini med.

quod indicat, & condemnat, nos cum quodammodo cogimus: sed omnium facundissimè Saluianus de Providentia, quem iuuenis adhuc Philolophus ad rem hanc obseruabam. Nam lib. 1. post med. inter alia missos Sodomam Angelos ait ut ostenderet: quod etiam malos puniret inuitus, scilicet ut cum legeremus, quæ à Sodomis Angeli pertulissent, & videremus scelerum immanitatem, criminum turpitudinem libidinum obsecantem probaret: trique nobis Deus quod ipse eos noluerit perdere, sed ipsi extorserint ut perirent: quam sententiam Conclusionis fore eisdem verbis deduxit, illud Historiæ ciuilem pendens: *clamor Sodomorum: &c.* Atque omnibus nostris sceleribus, & suppliciis à Deo inflatis applicans, lib. 4. longe ab initio ait: *cumque eius natura sit mens Dei atque maiestas, ut nulla iracundia passione moueatur: tanta tamen in nobis peccatorum concursio est, ut per nos cogatur irasci: ut ita dixerim) facimus pietatis suæ, ac manus quodammodo asserimus misericordiae suæ: cumque eius benignitatis sit, ut velit nobis iugiter parcere cogitur malis nostris sceleribus, quæ admittimus, vindicare: & colum. penult. Vm Deo facimus iniquitatibus nostris: ipsi nos iram diuinitatis armamus: cogimus ad uiscendos criminum nostrorum immanitates nolentem Deum, prope est ut eum non permittamus ut parcat, &c.* In eandem portio sententiam venit & illud Isaïa 28. *sicut enim in monte diuissimum flabit dominus: sicut in valle, & quæ est in Gabon irascetur: ut faciat opus suum alienum opus eius: ut operetur opus suum peregrinum est opus eius ab eo: Quia nimirum supplicia non suapte & natura, ac voluntate qua in nostrum potius bonum, salutemque propendet operatur; sed extrinsecus à peccatis nostris alienum, & extraneum sibi vindictæ opus exercet inuitus: ut Patres, & interpretes communiter exponunt.*

6. Hæc de æternæ damnationis supplicio, atque etiam de temporalibus dicta sunt iuxta Petri testimonium: verum in penis huius vite, ad quas delicta etiam nostra Deum pertrahunt vel inuitum: tametsi iræ, & vindictæ ac iustitiæ diuinæ temporalia hæc supplicia aliquid habeant, plus tamen multo misericordiae, benignitatis, atque antecedentis voluntatis salutis nostræ procul dubio habent; ut ne iteratis sæpè delictis nostris anxia hæc voluntas de salute nostra vincatur, & puræ iustitiæ cedat: constat ex Tobie 3. fine. *Hoc autem pro certo habet omnis, qui se colit: quod vita eius si in probatione fuerit coronabitur: si autem in tribulatione fuerit liberabitur: est in correptione fuerit ad misericordiam tuam venire licebit*. Non enim delectaris in perditionibus nostris: &c. quare; neque dolorem, & penam, adhuc cum punit, de se se amat, sed auersatur: casque non tam vindictæ causa, quam correptionis & ad melius nos reuocandi gratia è salutis nostræ amore nobis immittit; qui bonis quidem, non autem malis nostris delectatur: idcirco paulatim etiam perditissimos in hac vita punit: quippe qui de eorum malis dolet: ac proinde minoribus iniuriis eorum conuersionem primo tentat, si fors absque grauioribus respiciant. Huius rei illustrissimum exemplum Exodi historia est, quæ sapientie 11. & 12. aptissimo ad rem nostram commentario ponderatur: etenim relata cap. 11. obtinatione Egyptianorum, quam frangere leuioribus, ac postmodum grauioribus flagellis conatus Deus fuit ait: non totam illam iram statim, ac peccatum effundere; sed dissimulare illum recentia hominum, propter penitentiam, & rationem subdit. *Diligis enim omnia, quæ sunt, & nihil eorum odisti eorum quæ fecisti: & sine capitis, parci autem omnibus, quoniam tua sunt Domine: inde vero cap. 12. exclamat. O quam bonus, & suauis est Domine Spiritus tuus in omnibus! ideoque eos, qui exerrant partibus corripis, & de quibus peccant admones, & alloqueris ut relicta malitia credant in te Domine. Cuius rei exemplum aliud adhibet in modo, quo idololatrias habitatores antiquos terræ sanæ, ut locum populo suo darent, exterminauit subiungit enim vers. 8. sed, & his, tanquam hominibus (qui utique omnes, omniumque salutem amas) pepercisti: & missi antecedentes exercitus tui vestras, ut illos paulatim exterminarent, &c. vers. 10. sed partibus inuiscans dabas locum penitentiae, Eam nimirum, non hominum stragem, & afflictionem debitam præcipue intendens. Neque vero ea in sceleris moderatione utebaris,*

Quoniam

quoniam superiori de eorum salute, vel exitio rationem reddere deberes. Nam inquit sapiens: quis tibi impetrabit, si perierint nationes, quas tu fecisti? Non enim est alius Deus, quam tu, cui est cura de omnibus ut ostendas (alteri rationem reddas) quoniam non iniuste iudicas: quare ergo ea moderatione corripis? ob hoc (subdit sapiens) quod omnium dominus es, omnibus te parcere facis. Subiungit autem ex historia prefata, & ponderata Dei in puniendis quibusvis hominibus, vel potius per flagella ad intentam eorum salutem corripiendis universalem benignitatem. Tu autem dominator virtutis cum tranquillitate iudicas, & cum magna reverentia (hilpanē tiento, como almas de vidrio no se quiebre con golpe o toquemos recio, ut Paulus viros de modo gubernandi uxores aiebat: tanquam infirmiori vasculo exhibentes honorem) disponis nos: si enim inimicos servorum tuorum, & debitos morti cum tanta cruciasti attentione danti tempus, & locum, per quos possent mutari suae (ut græcum exemplar) mutarentur à malitia &c.

7. Est & aliud huius rei exemplum: de incredulis enim obstituto Iudeis, qui ut dominum perderent, consilium cum Herodianis inierunt, dicitur Marci 3, circumspiciens eos cum ira, & contristatus (græca condolens) super cecitate cordis eorum: ecce, quam in ira ipsa voluntatis vehementis de eorum salute pænæ cohære impetum, externis adhuc signis, non potuerit id quod Chrysostomus ad Matth. 12. homil. 41. sub init. ita ponderavit: circumspexisse: ut aspectu, & oculorum motu ad misericordiam ipsos flecteret: & voluisse illos curare præ cæteris (quibus erant deteriores) & multis modis remedium attulisse, &c. illos autem omnem rationem retrussisse: & homil. 43. in acta Apostolorum, quoniam igitur, neque is, qui punit (Deus) latatur: igitur, & tu quoque ne lateris, sed si iuste quidem inquit, puniuntur non oportet dolere: etiam propter hoc est dolendum: quia digni supplicio visi fuerunt. Die obsecro: quando videbis filium tuum vri, vel secari non doles: ideo per Angelos Deum punire, ac se ipso benefacere multis scripturæ testimonis offendit Hieron. epist. ad Cyprian. ad id Psalm. 89. quis novit potestatem ira tua? &c. Non enim corripit, ut interficiat, atque disperdat, sed, ut corrigat, & emendet, & in 7. Ezech. sub init. scribit: quasi clementissimus medicus incidere cupiens putridas carnes & cariosa vulnera adurere cauterio non parcat: ut parcat: non misereatur, ut magis misereatur; nequid putridum, vinasque carnes sui vicinia corrupturum remaneat in corpore. Percutit autem Dominus, quem diligit, & castigat omnem filium quem recipit: cuius intelligentia est, ego percutiam & ego sanabo: & ad id Malach. 1. Filius honorat Patrem ait: vult itaque primus Deus, ut filij eius simus & bonum voluntate faciamus: sin hoc consequi volumus, ut saltem servos nos habeat. & à malis per suppliciorum formidinem recedamus, Prosper. ad id Psalm. 144. iustus Dominus in omnibus vis suis, inquit: qui etiam flagella meditatur: ideo castigat ut pareat, & Epigrammate 5. canit.

Cum Deus exerta peccantes verberat ira:
Et norint homines quid mereantur agit.
Nam, dum mortalis peraguntur tempora carnis,
Auxilium miseris ipsa flagella ferunt.
Et vindicta brevis sic novicia crimina finit:
Ne sine fine habeant debita pœna reos.

Sed, quoniam referendis Patrum in hanc sententiam testimoniis dies, annique nos deficient: videantur Orig. 4. contra Celsum post medium. Basil. in Psalm. 37. sub init. Ambros. in eundem Psalm. col. 2. Athanas. d. contra Arium in Concil. Nicen. longe à medio. Cirill. Alexand. 5. controu. Julian. longe à princip. S. Max. Oeconomicor. cent. 3. cap. 9. 10. 16. 22. 23. tom. 5. Biblior. Nec alia mihi sententia illa Psalm. 2. cum exarserit in brevis (in hac vita, vel potius statim, ac peccatur) ira eius. Beati omnes qui confidunt in eo. Magnam quippe spei & fiducie consequendi misericordiam fundamentum præbet instantaneum; nec dilatum supplicium. Tandem plena fide, atque in Deum

pietate monitione illa 2. Machab. cap. 6. rem concedamus. Obsecro eos qui hæc lecturi sunt, ne abhorrescant propter adversos casus; sed reputent ea quæ acciderunt non ad interitum; sed ad correptionem generis nostri: enim multo tempore non finire peccatoribus ex sententia agere, sed statim ultiones adhibere magni benefici est iudicium: & subinfertur, corripiens vero adversus populum suum non desequitur.

8. Adeit aliud etiam potentissimum voluntatis antecedentis Dei, quatenus ex ipso est, de omnium, etiam nequissimorum hominum recta vita, & salute argumentum ex frequentissima immanium suppliciorum coelestis infligendorum in scripturis comminatione, ea quippe non, nisi ex honeste vite, & salutis eorum voluntate, promulgantur: ne scilicet transgrediantur, ac pereant: ut bene Clem. Alexand. 1. Pedagog. cap. 8. post med. qui minatur, inquit, aperte ostendit se mali nihil facere velle, nec ea, quæ minatur exequi; sed incussit timore mala reprimit. Et suam in hominis benevolentiam ostendit: adhuc d. fletens; & ostendens qualia sint passuri, si peccatores permaneant; non autem sicut serpens statim immolet. Bonus ergo Deus. Subinfertur: videte quomodo Deus propter suam bonitatem requirit poenitentiam, & in ipsa minarum intentione tacite ostendit suam in hominem benevolentiam. Hieron. Ezech. 33. ad id si me dixeris ad impium. Sic ait. Nec statim sequitur, ut, quia propheta prædicit, veniat quod prædicit. Non enim prædicit, ut veniat; sed ne veniat. Nec, quia Deus loquitur, necesse est se: i quod minatur; sed id comminatur, ut non fiat, quod futurum, si verba domini contemnunt. Cyprian. lib. 4. epist. 2. longe à med. in Psalm. legimus etiam censuram pariter, & elementiam Dei comminationis simul, atque parentis; punientis ut corrigat, & cum correxerit referentis: visitabo inquit in ira facinororum, & in flagellis delicta eorum, misericordiam autem meam non disperdam ab eo. Origen. 4. contr. Cels. post med. quod autem non effectus Dei sit ira, sed voluntas, quæ eam sibi peccatis suis contrahat, docet Paulus in verbis, Ad divitias bonitatis illius, &c. pendit autem, & illud. Theaurizasti tibi iram, Tertullian. (vel potius adhuc Catholicus Novatianus) de Trinit. cap. 7. quod ira sit Deus, non ex vitio eius venit; sed ad remissionem nostram illud facit. Indulgens est enim, etiam tunc, cum minatur: dum per hoc homines ad recta reuocantur, induriscit: omnes ista, vel iracundia Dei, vel editis, vel quacunque sint huiusmodi, ad medicinam nostram pertinent: Epiphani. lib. 1. hæres. 38. post med. prædicit itaque scriptura iuxta præcognitionem nos manere, ac docens, ut ne in idamus in iram Dei immedicabilem, non ex affectu Dei decretum; neque ex eo quod ad afflictum superatus sit Deus contingens; sed hominibus peccatis facientibus iustissime preparatam. Hilar. in Psalm. 2. ad id: Tunc loquitur ad eos in ira sua, inquit, quoniam nos ad voluntatem bonitatis, id est ad bene, honesteque vivendum per spem promerenda, & vivenda sua bonitatis illiceret. Pœnam tamen devotata, & contempta bonitatis adiecit: ut, cum libertatem nobis voluntatis ad bonitatem promerendam reliquisset, quia meritum nostræ naturæ non haberet, quotidie propositum à contrario peccata terror argueret: atque infusa: sagittas suas arseri operatus est (sic enim ipse legit pro ardentibus affectibus) ita habet: operatus autem est, non ad motum repentinae iræ, quæ per cupiditatem viciendi subito accensa sit, sed operatus arseri est, qui per impenitentem voluntatem ipsi se constituerunt vrendos. Denique infusa sic loquitur iram, sic conturbat indignans non puniens admissam impietatem sed impenitentiam, ad poenitentiam confessionem commemorata potestatis terrore perturbans: Hieronym. Olla memorata potestatis terrore perturbans: Hieronym. Olla 6. ad id propter hoc dolui in Prophetis, & secidi in verbis oris mei &c. ita habet: verbis terribilibus comminatus sum: scapellum, ignes, & cauteria præstuli: et qui elementem contemebatis timentis offensum; & secidi negligentes in verbis oris mei, ut ante peccatores verberum terrore punirem, quam captivitas immimeret.

9. Postremo vehemens hoc desiderium, & antecedentem Dei de salute, etiam perditionum hominum voluntatem demonstrat animi, seu affectum eius fluctuatio, cum illorum scelera ab eius voluntate supplicium exigunt, ac penæ extorqueant: atque eis Deus

dum pœnam intentat hominum; nihilominus, & salutis eorum amore nativo ardente desiderio, ne supplicia ex iustitia & ratione decerneret, simul agitur, ita ut pene decreuisse cum pariter, & quasi retractet cum decernit. Non aliter, atque amantissimus Pater dilectissimum, pessime tamen meritum, filium immani supplicio affecturus, hunc tenerissimo eius amore inde pessimo merito ipsius distractus, iam ad veniam trahitur, iam impellitur ad supplicium: neutrum vero ita peragere statuit, quin inde in oppositum affectum simul regrediantur. Notatur Dei in peccatorum supplicii decernendis, paternæ hæc animi, & voluntatis fluctuatio, & pugna Osee 6. illis verbis: *quid faciam tibi Euphratim, quid faciam tibi Iuda? Ad quæ Hieron. Parentis in peccatis filius monstrat affectum: iuxta illud &c. ac si dicat. Nescis, quæ me hæc contigit: quem adeo ardenter amo. Alioqui ad manum, & in promptu erat quid agerem: scelerum, à quibus te adeo efficacibus mediis detinere, ac remediis reuocare tentavi meritissimo supplicio: item Osee eundem cap. 11. quomodo dabo te Euphratim, propterea te Israel? Quomodo dabo te sicut Adamam, ponam te ut Sebam: concussum est cor meum, pariter conturbata est penitudo mea: non faciam furorem iræ meæ.* Vbi Hieronym. Nunc Deus ad Israel Parentis loquitur affectu: quid tibi Euphratim? quomodo te meo auxilio deducam? id sane Paternus meus affectus etiam post tot, tantæque scelera tua penas debitas extorquentia, non patitur: quæ te arte corripiam? quo potero sanare medicamine? & infensibile: cum duram imo crudeliter sententiam protulisset: rursum Parentis affectu misericordia vincitur & dicit enim conversum est in me cor meum: pariter conturbata est penitudo mea: & ad eundem locum Theodoretus: ego, inquit, te defendere studeo: verum non me hoc facere sinunt tua impia scelera: quare, sicut Adamam ponam te, & sicut Sebam, quæ rana cum Sodomæ, & Gomorrah deflagrata sunt. At, vix contra eos calculum eduxerat, cum misericordia adductus sententiam revocat, Parentes imitatur, qui, cum maximo labore stant ab errore reuocare non possunt, natura perturbantur. Item 18. Repente loquitur aduersum gentem, & aduersum regnum, ut eradicem, & destruiam, & disperdam illud: si penitentiam egeris gens illa à malo suo, quod locutus sum aduersus eam, agam, & ego penitentiam super malo, quod cogitavi ut facerem ei: & subito loquitur de gente, & regno, ut ædificem. Vbi ipso punientis decreto ex hominum amore eius reuocatio, & penitentia concepta à Deo legitur, ni per arbitrii nostri steterit abusu.

10. Hæc porto antecedit Dei de omnium hominum salute adeo est ex scriptura, Patribus, & Theologicis rationibus, ut vidimus explorata, ut nihil firmum contra eam possit opponi, vnum est Augustini testimonium recitatum à Ruiz d. 20. sect. 5. numer. 6. his verbis: *Mali salui non sunt, non quia ipsi nolunt, sed, quia Deus non vult: quod absque ulla controuersia manifestatur in parulis.* Ergo respectu horum, nec de salute eorum est voluntas antecedit, quæ expressè ab Augustino negatur: nec conditionata ex parte obiecti, siue specialis, ac pendula à bono vii arbitrii, ut dicebamus. Respondetur: voluntatem saluandi, quæ respectu aliquorum negatur ab Augustino, cuiusque defectu, & adulti plures, & infantes in baptizati (de quibus ibi Augustinus) pereunt, non esse, quam cum scriptura, & Patribus, & communi Theologorum adfuerimus: sed voluntatem prædestinatam, seu Dei prædestinationem: siue qua nemo de facto saluatur, & quam Deus, adhuc ex ea antecedente voluntate salutis omnium hominum pro suo arbitrio, & voluntate potest erga quemvis habere, vel omittere: ac proinde nulli hominis actualis voluntas causa sepe est, ut erga ipsum à Deo prædestinatio non habeatur: ut in parulis, qui in baptizati decedunt, & adultis quorum primam mortalem finalem quandoque est, esseque in omnibus absolute potest: quare huius rei causas præter Dei voluntatem, occultaque, & secreta concilia, tam in parulis, quam in præfatis adultis ob primum mortale demeritis, indagare inuisibilis, atque stolidi laboris nobis esset, ut docet Augustinus. Cap. 4. contr. Iulian. cap. 3. circa med. & epist. 157. ad Optatum post medium,

quamvis eius voluntatis. & concilij rationem satis congruam addat ut in non prædestinatis nouerint, quid omnibus debeat, & prædestinatis, quæ sibi pena debita (ob originale saltem) relaxetur: & quæ in debita gratia condonetur: quam rationem, & verba inferuit Beda in id ad Romanos 9. *quod si Deus volens ostendere iram: &c.* Alia, quæ opponi cum specie aliqua difficultatis possent diluimus certam. 3. numer. 4. 5. & præsertim 6. leuiora vero plura ex simplicitate volitionis diuinæ desumpta, nec mentionem, nedum solutionem merentur, illud tandem, quod voluntas Dei semper, ac de lege, ut aiunt, implicatur, debeatque impleri: id quod, de actiua, & serua voluntate Dei saltem, intelligendum videtur (cum tamen antecedentem hanc salutis omniau seriam actiuamque esse, etiam respectu reproborum in quibus non impletur, docuerimus, difficultatem non habet: siquidem de voluntate serua Dei omnino, & absolute efficaci proprium est infirmitatem de se esse, ac natura sua cum effectu volito connecti, vltra vero, imò infra eiusmodi efficaciam, aliam seriam actiuam Dei voluntatem esse posse efficacem solummodo secundum quid, cuiusmodi antecedit hanc Dei voluntas sit, ostendimus certam. 3. numer. 6. quare illi non in reprobis solum (in quibus de facto caret) sed in omnibus effectu carere non repugnat: imò nec Deum salutis, rectæque vitæ alicuius, quantumvis eximie prædestinati, à Deo vehemens desiderium habere non posse, quod natura sua absolute efficacis consensus honesti, & salutis per illum consequenda sit, ipsique ab intrinseco connexum, ostendimus sequenti quæstione de præfinitionum, etiam natura sua regularum per scientiam mediam, possibilitate agentes.

QVÆSTIO IV.

De affectu prosecutiuo Dei erga rationales creaturas speciali, siue amicitia Dei propria erga illas.

¶ X distis supra de amore amicitie personæ cuiusvis Trinitatis erga duas reliquas constare Deum erga irrationales creaturas propriam amicitiam, adhuc inchoatæ, siue quatenus ex parte Dei est, affectum exercere non posse: constat enim amicitiam perfectam, atque absolute talem, mutuum duorum, ut minimum amorem, siue alterius ad alterum redamationem essentialiter includere, irrationalia vero redamare nequeunt amantem: quare neque huius in ipsa amor amicitia, adhuc inchoatæ, & partialis esse omnino potest: siquidem pars omnis, & inchoatio vera, essentia sua partem possibilem, & totum siue absolutum, & perfectum non repugnans essentia sua concernit: quocirca etsi Deo erga irrationalia beneuolentia alicuius, quæ concupiscentie non sit, affectum negare me iudice non possumus (sicut, nec nobis, qui alteri ex certantibus brutis, nec ex nostris, neque ex amicorum utilitate, & complacentia victoriam optamus, ac de eius morte dolemus) amicitia vero propriæ adhuc inchoatæ erga illa affectum concedere non possumus: idcirco de amicitia Dei erga rationales creaturas solummodo esse potest quæstio, & difficultas in præfati profiganda: vbi de eius erga earum aliquas inæqualitate.